

2024/2054(INI)

22.10.2024

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par Eiropas Centrālās bankas 2024. gada pārskatu
(2024/2054(INI))

Ekonomikas un monetārā komiteja

Referente: Anouk Van Brug

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	8
PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS, NO KURĀM REFERENTE IR SAŅĒMUSI PIENESUMU.....	9

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Eiropas Centrālās bankas 2024. gada pārskatu (2024/2054(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Eiropas Centrālās bankas (ECB) 2023. gada pārskatu,
- ņemot vērā ECB 2024. gada 18. aprīļa komentārus par Parlamenta ieguldījumu, kas sniegts tā rezolūcijā par ECB 2022. gada pārskatu,
- ņemot vērā Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) un ECB Statūtus, jo īpaši to 2., 15. un 21. pantu,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 123. panta 1. punktu, 125. pantu, 127. panta 1. un 2. punktu, 130. pantu, 282. panta 2. punktu un 284. panta 3. punktu,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3., 13. un 119. pantu,
- ņemot vērā Eurosistēmas speciālistu 2024. gada 7. marta, 2024. gada 6. jūnija un 2024. gada 12. septembra makroekonomiskās prognozes eurozonai,
- ņemot vērā ECB Padomes 2024. gada 25. janvāra, 2024. gada 7. marta, 2024. gada 11. aprīļa, 2024. gada 6. jūnija, 2024. gada 18. jūlija, 2024. gada 12. septembra un 2024. gada 17. oktobra lēmumus,
- ņemot vērā *Eurostat* 2024. gada 17. oktobra inflācijas aplēsi,
- ņemot vērā Komisijas 2024. gada 15. maijā publicēto 2024. gada pavasara ekonomikas prognozi,
- ņemot vērā Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) 2024. gada oktobra Ziņojumu par pasaules ekonomikas perspektīvām,
- ņemot vērā 2024. gada 15. februāra un 2024. gada 30. septembra monetāros dialogus ar ECB priekšsēdētāju Kristīni Lagardu,
- ņemot vērā tā 2023. gada 1. jūnija lēmumu par pasākumiem vēstuļu apmaiņas veidā starp Eiropas Centrālo banku un Eiropas Parlamentu rīcības strukturēšanai, īstenojot sadarbību centrālo banku darbības jomā¹,
- ņemot vērā ECB Padomes 2022. gada 21. jūlija lēmumu par transmisijas aizsardzības instrumenta (TAI) apstiprināšanu,
- ņemot vērā Komisijas 2023. gada 28. jūnija priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par digitālā euro izveidi ([COM\(2023\)0369](#)),

¹ Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0214.

- ņemot vērā ECB 2024. gada 24. jūnija pirmo progresa ziņojumu par digitālā euro sagatavošanas posmu,
 - ņemot vērā četrus ECB progresa ziņojumus par digitālā euro sagatavošanas posmu, kas publicēti 2023. gada 13. jūlijā, 2023. gada 24. aprīlī, 2022. gada 21. decembrī un 2022. gada 29. septembrī,
 - ņemot vērā ECB monetārās politikas stratēģijas pārskatīšanu, kas tika sākta 2020. gada 23. janvārī un pabeigta 2021. gada 8. jūlijā, un gaidāmo 2025. gada monetārās politikas stratēģijas izvērtēšanu,
 - ņemot vērā ECB monetārās politikas īstenošanas darbības principu pārmaiņas, kas tika publicētas 2024. gada 13. martā,
 - ņemot vērā ECB 2024. gada jūnija gada pārskatu par euro starptautisko nozīmi,
 - ņemot vērā ECB 2024. gada 26. jūlija informāciju par pirmo reizi veiktā kiberneturības stresa testa rezultātiem,
 - ņemot vērā pārskatīto Kapitāla prasību regulu² (KPR III) un Kapitāla prasību direktīvu³ (KPD VI), kuras *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicēja 2024. gada 19. jūnijā,
 - ņemot vērā ECB 2022. gada 8. jūlija informāciju par klimata pārmaiņu stresa testa rezultātiem,
 - ņemot vērā ECB vides deklarācijas 2024. gada atjauninājumu,
 - ņemot vērā Reglamenta 142. panta 1. punktu,
 - ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,
 - ņemot vērā Ekonomikas un monetārās komitejas ziņojumu (A10-0000/2024),
- A. tā kā saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2024. gada septembra makroekonomiskajām prognozēm eurozonai saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI) inflācija 2024. gada septembrī eurozonā sasniedza 1,7 % līmeni;
 - B. tā kā tiek prognozēts, ka SPCI inflācija 2024. gada pēdējā ceturksnī vēl nedaudz palielināsies, bet 2025. gadā samazināsies līdz 2,2 % un 2026. gadā — līdz 1,9 %⁴;
 - C. tā kā ECB galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti, ko tā definējusi kā 2 % inflācijas līmeni vidējā termiņā;
 - D. tā kā ECB ir politiski neatkarīga, proti, ne Eiropas Savienības (ES) iestādēm un aģentūrām, ne arī dalībvalstu valdībām nevajadzētu censties to ietekmēt;
 - E. tā kā šāda politiska neatkarība prasa ECB atturēties no politisku lēmumu pieņemšanas;

² [OV L 1623, 19.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1623/oj](http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1623/oj).

³ [OV L 1619, 19.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1619/oj](http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1619/oj).

⁴ https://www.ecb.europa.eu/press/projections/html/ecb.projections202409_ecbstaff~9c88364c57.lv.html

- F. tā kā saskaņā ar LESD 123. pantu un ECBS un ECB Statūtu 21. pantu valdību monetāra finansēšana ir aizliegta;
- G. tā kā vairs netiek reinvestēti pamatsummas maksājumi no aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros iegādātajiem vērtspapīriem, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, un no 2025. gada janvāra tas pats attieksies uz vērtspapīriem, kas iegādāti saskaņā ar pandēmijas ārkārtas iegādes programmu (PĀAIP);
- H. tā kā euro ir otrā nozīmīgākā valūta pasaulē, kas tomēr ievērojami atpaliek no ASV dolāra, neraugoties uz eurozonas ekonomikas lielumu globālajā tirdzniecībā;
- I. tā kā ECB ir atbildīga Parlamenta kā ES pilsoņus pārstāvošas ES institūcijas priekšā,

Vispārīgs pārskats

1. atzinīgi vērtē ECB lomu monetārās stabilitātes nodrošināšanā; uzsver to, ka ECB ir iestāde, kas atbild par cenu stabilitātes uzturēšanu eurozonā;
2. uzsver, ka Līgumos noteiktā ECB neatkarība ir priekšnoteikums tās pilnvaru īstenošanai;
3. uzsver, cik svarīga ir ECB politiskā neatkarība, kurai jāpaliek neskartai; uzsver arī to, ka šī neatkarība, savukārt, nozīmē ECB atturēšanos no politisku lēmumu pieņemšanas;
4. ņem vērā ECB centienus samazināt inflāciju līdz līmenim, kas atbilst tās mērķim, proti, 2 % vidējā termiņā;
5. pauž nožēlu par to, ka dažās dalībvalstīs inflācija vēl arvien pārsniedz ECB noteikto 2 % mērķi; uzsver, ka inflācija mazina fiksēto ienākumu, uzkrājumu un pensiju pirktspēju un ka tā negatīvi ietekmē cenu signalizējošo funkciju, kas nodrošina līdzekļu efektīvu sadali;
6. pauž nožēlu par to, ka pamatinflācija joprojām ir augsta, jo tikai divas eurozonas dalībvalstis ir ziņojušas, ka 2024. gada septembrī pamatinflācija bija zem 2 %;
7. brīdina ECB pārāk strauji nepazemināt procentu likmes, ņemot vērā risku, ka inflācijas līmenis atkal varētu sākt pieaugt; uzsver, ka pati ECB sagaida īslaicīgu inflācijas līmeņa pieaugumu 2024. gada pēdējā ceturksnī, jo iepriekšējais straujais enerģijas cenu kritums neatbilst ikgadējiem rādītājiem;
8. atgādina, ka ekonomiskajai un monetārajai savienībai, lai tā spētu reaģēt uz ārējiem satricinājumiem, ir nepieciešama dalībvalstu stabila fiskālā politika;
9. atgādina, ka dalībvalstu piesardzīga fiskālā politika var sekmēt ECB centienus saglabāt zemu inflāciju; uzsver, ka pārmērīga valsts budžeta deficīta un parāda nepieļaušana ir ļoti svarīga, lai saglabātu stabilu ekonomiku un ilgtspējīgu izaugsmi;
10. pauž bažas par dalībvalstu augsto valsts parāda un deficīta līmeni un ar to saistītajiem fiskālās dominances riskiem;

Monetārā politika

11. ļoti atzinīgi vērtē to, ka kopējā inflācija no tās augstākā līmeņa 10,6 % 2022. gada oktobrī ir samazinājusies līdz 1,7 % 2024. gada septembrī;
12. atzinīgi vērtē pamatinflācijas samazināšanos no augstākā līmeņa 7,6 % 2023. gada martā līdz 2,7 % 2024. gada septembrī, tomēr pauž bažas par tās vēsturiski un ilgstoši augsto līmeni;
13. pauž nožēlu, ka ECB bija vajadzīgi vairāk nekā trīs gadi, lai sasniegtu inflācijas līmeni atbilstoši tās 2 % mērķim;
14. uzsver, ka ECB rīkojās novēloti, kad inflācija 2021. gada janvārī sāka pieaugt un 2021. gada jūlijā pārsniedza 2 % mērķa līmeni; šajā sakarā atgādina ECB vērtējumu, ka inflācijas līmeņa pieaugums būs īslaicīgs;
15. aicina ECB būtiski pārskatīt un uzlabot savus modeļus un izvērtēt to lomu politikas veidošanā, ņemot vērā šo modeļu neoptimālos rezultātus pēdējos gados;
16. atbalsta ECB lēmumu samazināt aktīvu iegādes programmas, ņemot vērā likviditātes pārpalikumu tirgū un inflācijas līmeņa samazināšanos;
17. uzsver, ka ECB aktīvu iegādes programmas ir neierasta politika, kas ekonomiskā ziņā ir pielīdzināma ar LESD 123. panta 1. punktu aizliegtajai monetārajai finansēšanai, ja ECB nesamazina savu bilanci; tādēļ aicina ECB pakāpeniski samazināt tās bilances apjomu;
18. pauž nožēlu par transmisijas aizsardzības instrumenta (TAI) izveidi 2022. gada jūlijā; aicina ECB ievērot ne tikai monetārās finansēšanas juridisko aizliegumu, bet arī ņemt vērā tās ekonomisko ietekmi; šajā sakarā uzsver, ka selektīva valsts parāda iegāde ir pielīdzināma ES dalībvalsts monetārai finansēšanai;
19. uzsver, ka atšķirīgās procentu likmes eurozonā parasti rodas valsts obligācijām noteikto atšķirīgo riska prēmiju dēļ; uzsver, ka TAI ietvaros veiktās iegādes tikai apslēpj vaļīgas fiskālās politikas simptomus; aicina dalībvalstis ievērot atbildīgu fiskālo politiku un nodrošināt ilgtspējīgu parāda līmeni;

Digitālais euro

20. atzinīgi vērtē ECB panākto progresu digitālā euro projekta īstenošanā un tās īstenoto dialogu ar Parlamentu; uzsver gaidāmos ieguvumus, piemēram, lielāku stratēģisko autonomiju, labāku finansiālo iekļautību un bezsaistes rezerves maksājumu sistēmas pieejamību;
21. atkārtoti norāda, ka digitālajam euro būtu jādarbojas kā skaidras naudas papildinājumam, ka tam nevajadzētu pilnībā aizstāt skaidru naudu un ka skaidrai naudai vienmēr vajadzētu būt pieejamai;
22. uzsver, ka ir nepieciešams kompensācijas modelis banku sektoram, kuram ir uzdots digitālā euro projektu īstenot praksē;
23. aicina ECB pienācīgi ņemt vērā ar digitālo euro saistītās bažas par privātumu un uzsver, ka tā izstrādei ir jāklūst par zelta standartu privātuma jomā citām finanšu iestādēm;

Sekundārie mērķi

24. aicina ECB atturēties no politiski motivētu lēmumu pieņemšanas un pieturēties pie savām pilnvarām uzturēt cenu stabilitāti; uzsver, ka šo pilnvaru pārsniegšana skar centrālās bankas politisko neatkarību;
25. uzsver, ka ECB sekundāros mērķus vislabāk var sasniegt tad, ja brīvais tirgus darbojas stabilā makroekonomiskā vidē, kas balstās uz paredzamu cenu līmeni un veicina investīcijas;
26. uzsver, ka ECB nedrīkst pieļaut cenu signalizējošās funkcijas kropļošanu, ņemot vērā šīs funkcijas nozīmi līdzekļu efektīvas sadales nodrošināšanā; aicina ECB izvērtēt, cik lielā mērā klimata pārmaiņas ietekmē tās spēju uzturēt cenu stabilitāti;
27. uzstāj, ka ECB visās savās monetārajās operācijās ir jāievēro tirgus neitralitātes princips; pauž nožēlu, ka ECB darbībās, kuru mērķis ir dekarbonizēt uzņēmumu obligāciju turējumu, pēc būtības nav ievērota tirgus neitralitāte;
28. aicina ECB izmantot visus tai pieejamos instrumentus, lai nodrošinātu, ka bankas ar klimatu saistīto risku uztver nopietni, nolūkā mazināt klimata pārmaiņu radītos finanšu riskus;

Citi aspekti

29. uzsver, ka euro starptautiskās nozīmes stiprināšana samazinātu procentu likmes eurozonā, uzlabotu ES statusu starptautiskajā arēnā, kā arī vairotu makroekonomisko stabilitāti;
 30. aicina ECB apsvērt iespēju stiprināt euro starptautisko nozīmi, lai uzlabotu euro kā rezerves valūtas pievilcību, un atbalstīt tirgus virzītas pārmaiņas šajā jomā;
 31. atzinīgi vērtē uzmanību, ko ECB pievērš kiberuzbrukumu riskam; aicina ECB nodrošināt monetārās sistēmas aizsardzību un drošību tās lietotājiem, jo īpaši ņemot vērā pašreizējās ģeopolitiskās norises;
 32. atzinīgi vērtē regulējuma “Bāzele III” pabeigšanu, jo tas stiprinās banku sektora noturību;
 33. atbalsta ECB mērķi palielināt sieviešu pārstāvību, iedrošinot sievietes būt aktīvākām šajā jomā; tādēļ atzinīgi vērtē tādas ECB iniciatīvas kā stipendiju programmu “Sievietes ekonomikā”;
-
- ○
34. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai un Eiropas Centrālajai bankai.

PASKAIDROJUMS

Pēdējo četru gadu laikā Eiropas Savienība ir piedzīvojusi ārkārtīgi augstu inflācijas līmeni. Enerģijas cenu pieaugumam ir bijusi kaskādes veida ietekme uz ekonomiku, kā rezultātā ir palielinājušās patēriņa cenas. Eiropas Centrālā banka (ECB) kā iestāde, kuras uzdevums ir uzturēt cenu stabilitāti eurozonā, ir atbildīga par šā jautājuma risināšanu, un tai arī jāveicina cenu stabilitātes ātra atjaunošana. Tomēr ECB bija vajadzīgi vairāk nekā trīs gadi, lai atjaunotu inflāciju līdz normālam līmenim. Ja to salīdzina ar situāciju ASV, tad jānorāda, ka Federālo rezervju sistēmai izdevās inflāciju ierobežot ātrāk.

Saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI) un pamatinflācijas nesena kritums noteikti ir iedrošinošs. Tomēr ir svarīgi norādīt, ka ECB sākotnējā reakcija bija novēlota un neizlēmīga, un tā ļāva inflācijai pieaugt vairāk, nekā nepieciešams. Skaidrs, ka ECB modeļi pēdējos gados nav darbojušies pietiekami labi un tie būtu pamatīgi jāizvērtē un jāuzlabo. Tagad, kad inflācijas līmenis ir normalizējies, ECB ir obligāti jāsamazina savas iegādes programmas, kuras faktiski ir pielīdzināmas monetārai finansēšanai ar neierastas politikas palīdzību. Lai arī šādas programmas juridiski ir pieļaujamas, ECB būtu jāseko ES līguma garam, kas liedz Eiropas valstu monetāru finansēšanu.

Fundamentālākā līmenī referente uzsver ECB neatkarības nozīmi. Lai novērstu politisku iejaukšanos tās pilnvarās uzturēt cenu stabilitāti, centrālajai bankai Līgumos ir noteikta neatkarība. Šāda neatkarība ļauj ECB koncentrēties uz saviem mērķiem bez ārēja spiediena, un tas nozīmē, ka tai ir jāatturas no politisku lēmumu pieņemšanas. Referente šo principu uzskata par būtisku vienotās valūtas un tās emitenta integritātes aizsardzībai. Praksē tas attiecas uz ECB sekundārajiem mērķiem, kas ietver plašāku Eiropas Savienības mērķu veicināšanu. Ir būtiski, ka ECB šos mērķus cenšas sasniegt, nenovēršoties no tās primārā mērķa, kas ir cenu stabilitātes uzturēšana, un nepakļaujoties politiskiem apsvērumiem. Referente uzskata, ka tāpēc ECB būtu jāprobežojas tikai ar tādas stabilas makroekonomiskās vides veicināšanu, kurā vērojams zems un paredzams inflācijas līmenis.

Turklāt ECB turpina sekmīgi strādāt pie digitālā euro projekta. Šī iniciatīva sniedz nepārprotamus ieguvumus, tostarp lielāku stratēģisko autonomiju un labāku finansiālo iekļautību. Tomēr svarīgi uzsvērt, ka digitālajam euro skaidrā nauda būtu jāpapildina, nevis pilnībā jāaizstāj.

**PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS,
NO KURĀM REFERENTE IR SAŅĒMUSI PIENESUMU**

Referente, pilnībā uzņemoties visu atbildību, apliecina, ka viņa nav saņēmusi nekādu pienesumu no vienībām vai personām, kas būtu jānorāda šajā pielikumā saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu.